

www.rennebu.kommune.no

Fra eldst til yngst

**Samarbeid og sammenheng
mellom barnehage og skole
i Rennebu kommune**

Vedtatt i HOO 18. november 2010

Gyldig fra: 18.11.2010

**FRA ELDST TIL YNGST -
SAMARBEID OG
SAMMENHENG MELLOM
BARNEHAGE OG SKOLE I
RENNEBU KOMMUNE**

Revidert: 12.01.2017

Revisjon nr: 2

INNHold

- 1- Innledning
- 2- Regelverk og rammebetingelser
- 3- Barnehagen og skolen som læringsarena
- 4- Mål for samarbeid mellom barnehage og skole
- 5- Organisering og innhold
- 6- Barn med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging
- 7- Foreldresamarbeid
- 8- Kilder og henvisninger

1- Innledning

Mennesket lærer hele livet, og læring skjer i alle livets situasjoner. *Ved å legge barnehagene inn under Kunnskapsdepartementets ansvarsområde har regjeringen også markert at barnehagene er en frivillig del av utdanningssystemet. Barnehagen skal legge grunnlaget for livslang læring og aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn (St. meld. nr 16 ... og ingen stod igjen ...).*

Departementet uttrykker også i forbindelse med fastsetting av ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver at: *Barnehagens egenart som omsorgsarena- og læringsarena skal bevares samtidig som kontinuiteten i barns oppvekst og utdanning må ivaretas.*

Overgangen mellom barnehage og skole er viktig, og kan virke inn på videre skolegang, personlig utvikling og senere læringsløp. Overgangen kan være en sensitiv periode, der samspillet mellom de involverte derfor får stor betydning. Det er ikke bare barnet og familien som skal forberede seg på skolestart, men også barnehagen og skolen trenger å forberede seg for å ivareta det enkelte barns behov.

2- Regelverk og rammebetingelser

Både rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og prinsipper for opplæringen slår fast at barnehage og skole skal samarbeide til barnets beste.

I kapittel 5.1 i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det: *Barnehagen skal, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehage til første klasse og eventuelt skolefritidsordning. Dette skal skje i nært samarbeid med barnets hjem. Planer for barns overgang fra barnehage til skole må være nedfelt i barnehagens årsplan (Kunnskapsdepartementet 2006:53).*

I prinsippene for opplæringen (Læringsplakaten) heter det at: *Godt og systematisk samarbeid mellom barnehage og barnetrinn, barnetrinn og ungdomstrinn, ungdomstrinnet og videregående opplæring skal bidra til å lette overgangen mellom de ulike trinnene i opplæringsløpet (Utdanningsdirektoratet 2006:33).*

St.melding nr 16 ... og ingen stod igjen vektlegger tidlig innsats for livslang læring, og påpeker betydningen av at det tidlig legges til rette for at alle inkluderes i gode læringsprosesser.

St. melding nr 24 (2012-2013) Framtidens barnehage framhever verdien av et helhetlig læringssyn i den norske barnehagetradisjonen, og at barnehagene er første skritt på veien for livslang læring.

Stortinget vedtok i desember 2008 nye formålsparagrafer for barnehage og skole. De nye formålsbestemmelsene er bygd opp på samme måte for å tydeliggjøre både sammenhenger og ulikheter.

Formålsparagraf for barnehage

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Formålsparagraf for opplæring

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrang.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

3- Barnehagen og skolen som læringsarena

Barnehagens og skolens fellestrekk og særtrekk:

Felles:

- vektlegging av læringsmiljø
- tilpassing og støtte til det enkelte barn/elev, samtidig som hensynet til fellesskapet ivaretas
- særskilt tilrettelegging for de som trenger det
- barns medvirkning/elevmedvirkning
- samarbeid med hjemmet: foreldresamtaler og foreldremøter
- dokumentasjon av barnets/elevens utvikling

Barnehage:

- prosessmål som nås gjennom opplevelse og erfaring
- fortløpende vurdering av barns trivsel og utvikling
- samarbeid barnehage/hjem: daglig muntlig kontakt
- leken som egenverdi og som metode for faglig og sosial læring

Skole:

- kompetansemål som nås gjennom prosess
- vurdering av elevens kompetanse
- samarbeid skole/hjem: skriftlige og muntlige meldinger ved behov
- lek som en av flere metoder for faglig og sosial læring
- tilpasset opplæring. Dette innebærer å fremme læring gjennom å legge til rette for at alle elever tilegner seg kunnskap og ferdigheter i et fellesskap ut fra egne forutsetninger.

4- Mål for samarbeid mellom barnehage og skole

Plan for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole omfatter alle barnehagene og skolene i Rennebu kommune. Planen skal legge en forpliktende ramme for arbeidet, samtidig som det skal være rom for egenart i den enkelte krets. Førskoleopplegg og samarbeidstiltak synliggjøres i den enkelte barnehage og skole sine planer.

Mål: Legge til rette for en trygg og god skolestart for barna i Rennebu kommune.

Tiltakene skal:

- ivareta barn og foreldres behov i forhold til skolestart
- skape gjensidig kunnskap og forståelse for arbeidet i barnehage og skole, herunder utveksling av planer ol
- skape realistiske forventninger til skole og SFO ved å gjøre barna og foreldrene kjent med skolehverdagen

- gi skolen muligheter til å legge til rette opplæringen for elevene på en best mulig måte ved god informasjonsflyt mellom barnehage og skole
- gi barnehagen muligheter for utvikling gjennom tilbakemeldinger fra skolen. Dette drøftes på felles arena.

5- Organisering og innhold- årskalender:

Tid	Tiltak	Hensikt/mål	Ansvar
Nov	Kunnskaps- og erfaringsdeling barnehage - skole	Møte der barnehagen får tilbakemeldinger på tiltak de har gjort/ burde gjort for enkeltbarn, og skolen kan stille utdypende spørsmål om elever i 1. klasse. Utveksle praksis for å bli bedre kjent med hverandres arbeidsmåter og kultur, som for eksempel begynneropplæring, prosjekt eller progresjonsplaner. (Gjelder hele barnehagen og 1.-4. klasse).	Styrer/ rektor
Jan	Barn med særskilte behov, for eksempel rett til spesialundervisning	Møte mellom foreldre, barnehage, skole, PPT og helsestasjon om nye barn som vil ha spesielle behov i skolen. Planlegge tiltak for en best mulig overgang og god tilpasning i skolen.	Styrer
Jan	Overgangsmøte	Møte mellom styrer, rektor, barnehagelærer, kontaktlærer, PPT og helsestasjon om årets førskolegruppe (fokus på gruppa og ikke enkeltindivider).	Styrer
Jan/ febr	Plan for samarbeid og sammenheng barnehage og skole følges opp årlig i pedagogisk lederteam	Evaluering med oppfølging og evt forbedring av rutiner etter siste års erfaringer	Rådgiver oppvekst
Jan/ febr	Barn med rett til spesialundervisning	Skrive pedagogisk rapport og evt. sakkyndig vurdering ut fra barnets behov	PPT Styrer
Mai/ juni	Besøk i barnehagen	Lærer og eventuelt skolebarn besøker førskolebarna i barnehagen	Styrer/ rektor

Før påske	Innskriving	<p>Ta imot nye elever og foreldre</p> <p>Personlige invitasjoner og innskrivingskjema sendes ut på forhånd (innhente navn på barn fra økonomirådgiver) i tillegg til felles annonsering i Rennebu Nytt for alle skolene.</p> <p>På skolen får barn og foreldre hilse på rektor og skrive seg inn i rektors skolebok.</p>	Rektor
Mai/juni	Besøk på skolen og SFO	<p>Bli kjent i det fysiske miljøet på skolen, sammen med kommende førsteklasse lærer. Hvis mulig sammen med fadderklasse eller yngre klasser.</p> <p>Lærer har samtale med hvert enkelt barn med foresatt før skoleslutt.</p>	Rektor
Mai/juni	Barn med rett til spesialundervisning	Gjøre enkeltvedtak om spesialundervisning og utarbeide IOP.	Rektor/kontakt lærer
Vår og høst	Foreldreskole/-møte for skole/ SFO	Gi informasjon om skolestart til foreldre enten i eget møte eller på innskrivingsdagen. Dette kan gjøres ved at ped.leder fra barnehagen deltar i tillegg til rektor, leder SFO og kontaktlærer. Viser til eget opplegg for foreldreskole.	Rektor
Juni/før skole-slutt	Overgangsmøte	<p>Samtale om hvert enkelt barn. PPT og helsestasjon deltar. Vurdering om andre skal delta, f.eks. flyktningtjenesten.</p> <p>Holdes etter at barnehagen har hatt foreldresamtaler og skolen/ lærer har blitt litt kjent med barna.</p> <p>Informasjon fra barnehage til skole/SFO skal skje etter gjeldende regelverk, og informasjon om enkeltbarn skal skje med foreldrenes samtykke.</p>	<p>Rektor/kontakt lærer</p> <p>Styrer/ped.leder</p>

Momentliste for arbeidet i førskolegruppa

Førskoleopplegget ledes av pedagogisk leder, og skal være et fast tilbud i alle barnehagene. Enhetsleder organiserer tilbudet ut fra egne rammer.

Barn som har ett år igjen til skolestart og som ikke går i barnehage, skal inviteres til å delta i den delen av førskoleopplegget som er samarbeidstiltak mellom barnehage og skole.

Gjennom arbeid med disse områdene ønsker vi at de eldste barna i barnehagen skal få ulike erfaringer og opplevelser som gir dem mestringfølelse, og som gjør at de står godt rustet til å møte skolehverdagen.

Sosial kompetanse med fokus på blant annet:

- selvstendighet i forhold til av- og påkledning, toalettbesøk, måltid
- lære seg å løse opp i konflikter
- delta i lek og holde på leken
- etablere og utvikle vennskap
- samarbeide med andre barn og voksne, og glede seg over andre
- hevde seg selv og egne behov, men samtidig også vise evne til å vente på tur og utsette egne behov
- utvikle empati

Språklig kompetanse med fokus på blant annet:

- rim og regler
- stavelser
- høytlesing
- samtale
- lytting

Fagområdene fra Rammeplanen

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Konsentrasjon med fokus på blant annet

- sitte i ro og arbeide
- fremme blyantgrep
- ta imot og gjennomføre beskjeder

Fysisk aktivitet med fokus på blant annet

- aktiviteter og turer på barnehagens område og utenfor i skog og mark
- sangleker, regelleker
- forberedelse til turer, pakke sekken, bære sekken
- ski, aking, sykling osv i barnehagen
- ulike andre fin- og grovmotoriske aktiviteter (f eks fremme blyantgrep)

Likestilling og likeverd med fokus på blant annet

- jenter og gutter skal ha like muligheter til å bli sett og hørt og delta i fellesskap i alle aktiviteter
- respekt for andre uansett alder, kjønn, etnisitet og funksjonsevne.

6- Barn med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging

For barn med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging kan endringer i forbindelse med skolestart innebære en ekstra utfordring. Det er viktig at barn med spesielle behov opplever omsorg, forutsigbarhet, trygghet og sammenheng i overgangen. Skolen må gjøre seg godt kjent med enkeltbarnet. Her er både foreldre og barnehage viktige samarbeidspartnere. Barnehagen kan gi skolen informasjon om barnet med foreldrenes samtykke, eller informasjon kan gis i møter der både foreldre og barnehage med. Dersom det er behov for omfattende tilrettelegging, må samarbeidet etableres i god tid før barnet begynner i skolen.

I tilfeller der det er opprettet ansvarsgruppe rundt et barn med særskilte behov, bør denne ha ansvaret for å sikre overgangen og oppstarten.

I møter angående overgang er foreldrene en viktig part sammen med barnehagen, skolen, PPT, eventuelt helsestasjon, barnevern og andre instanser.

For et barn som har hatt enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp etter § 5.7 i opplæringslova, lager PPT en sakkyndig vurdering som grunnlag for enkeltvedtak som gjelder skolen (jfr. Oppl.lov § 5.1). Dette skal skje i samråd med foreldrene, og det vil da vurderes om barnet vil ha behov for spesialundervisning i skolen.

Barn med behov for langvarige og koordinerte helse- og/eller sosiale tjenester skal ha en individuell plan som beskriver tiltak ut fra barnets behov over tid. Individuell plan vil derfor være et viktig verktøy for å legge til rette for en god overgang fra barnehage til skole for de barna det gjelder. Det er anbefalt at helse- og sosialtjenesten har overordnet ansvar for at individuell plan skrives der dette er hensiktsmessig. Individuell opplæringsplan inngår som en del av individuell plan.

7- Foreldresamarbeid

Både barnehagen og skolen har som oppgave å bidra til god kommunikasjon seg i mellom og overfor foreldrene. Positive og deltakende foreldre kan bidra til å trygge og motivere barnet for skolestart. Barnehagen må legge til rette for at både barn og foreldre kan ta avskjed med barnehagen på en god måte og glede seg til å begynne på skolen.

Overgang fra barnehage til skole skal skje i nært samarbeid med barnets hjem, og foreldrene har rett til å få innsyn i og avgjøre hvilken informasjon som skal følge barnet over i skolen. Informasjon fra barnehage til skole skal skje etter gjeldende regelverk. Barnehagens dokumentasjon skal gi skolen informasjon om hva barna har opplevd, lært og gjort i barnehagen.

God informasjon om skolens forventninger til foreldrenes medvirkning og samarbeid, samtidig som skolen lytter til og avklarer foreldrenes forventninger kan være et godt utgangspunkt for foreldresamarbeid. Dette gjelder særlig for foreldre som har barn på skolen for første gang.

8- Kilder og henvisninger

- Fra eldst til yngst Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole (Kunnskapsdepartementet 2008)
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet 2006)
- Læringsplakaten (Utdanningsdirektoratet 2006)
- Barnehage + Skole= Sant (Sigurd Aukland og Anita Berge for FM i Rogaland 2005)
- St.meld. nr 16 ... og ingen stod igjen. Tidlig innsats for livslang læring (2006- 2007)
- St.meld. nr. 41 Kvalitet i barnehagen (2008-2009)